

Mór épített öröksége

Fejér megye északnyugati részén, a Móri-árokban fekvő város iparral és bortermeléssel. A Vértes délkeleti nyúlványán elhelyezkedő, egy központú, sugaras szerkezetű település. Történeti központja a Magyar templomnak nevezett középkori plébániatemplom körül alakult ki, újabb építkezésekre nagyrészt a történeti magon kívül került sor. • Első említése 1193-ból származik. IV. Béla 1261. évi oklevele szerint I. László király 1080-ban az egri püspöknek adományozta. 1327-ben I. Károly a csókakői várhoz csatolta, ettől kezdve annak várnagyai birtokolták. 1430-tól Rozgonyi-, az 1490-es évek végétől Egervári-, 1508-tól Kanizsai-, 1534-től Nádasdy-birtok volt. 1543-ban török kézre került, lakói többször elhagyták. 1622-ben elpusztult. 1671-ben az udvar elkobozta gróf Nádasdy Ferenctől a Wesselényi-féle összeesküvésben való részvétele miatt. 1687-ben gróf Zichy István győri parancsnok visszafoglalta a töröktől, és a csókakői váruradalom központja lett. Ekkor mindössze 7 házban laktak. 1691-ben a kincstár Hochburg Jánosnak adta el, aki betelepítette a kapucinusokat. 1698-tól rövid megszakítással a XVIII. század közepéig nagyarányú német betelepülés zajlott. A XVIII. század második harmadától a Trips, Berényi, Lamberg, később a Luzsénszky családok voltak a birtokosai. 1758-ban mezővárosi rangot kapott, évi öt országos vásár tartásával. Ekkor már jelentős volt a bortermelés. 1732-ben és 1766-ban tűzvész pusztított, 1763-ban, valamint 1810-12-ben nagyobb földrengéseket szenvedtek el a helyiek. Határában zajlott 1848. december 30-án a móri csata. A XX. század elején jelentős szőlőtelepítés folyt a településen. 1948-ban 417 német nemzetiségű családot, azaz 1350 lakost telepítettek ki Németországba. 1984-ben a települést várossá nyilvánították.

ENTZ – SISA 1998 (105.), TAK 2017 (8.), VIRÁG 2005 (117.)

Szentháromság plébániatemplom

egykori Kapucinus-templom

Kapucinus tér

A Kapucinus tér magasabb, keleti oldalának széles lépcsőzeten megközelíthető magaslatán áll, a rendházzal egybeépítve. A korábbi épület a mai, historizáló formáját 1880-81-ben nyerte el Aixner székesfehérvári építész tervei alapján. A XVIII-XIX. században elsősorban a német telepesek használták. 1906-ban és 1933-ban renoválták, 1945 után pedig helyreállították a háborús károkat. • A homlokzatból félig kilépő gúlisakos tornya mellett jobbról Szent Günther remete, balról Assisi Szent Ferenc fülkében álló szobra látható, lábukatukon kettős családi címerrel. A templom hosszhasas, nyújtott szentélye keskenyebb, egyenes záródású. Két szakaszos hajója tükör- és dongaboltozattal fedett. A szentély bal oldalán kapott helyet a régi sekrestye, mellette az oratórium, földszintjén a Luzsénszky, emeletén a Lamberg családok egykori helyével. A mai sekrestye a jobb oldalon, a rendház felől helyezkedik el. A hajó alatt kriptát alakítottak ki, amely 1807-ig volt használatban. Az épületet hosszában bal felől toldalék terek egészítik ki. A torony felőli részen öntöttvas szerkezetű oldalkarzat és márványozott öntöttvas oszlopokon nyugvó oldalkarzat húzódik, csigalépcsője a budapesti Ganz és Társa cég gyártmánya. A szentély boltozatán képmezőkben Mária életéből vett jelenetek láthatók, amelyeket Hudacsek székesfehérvári festő készített az 1880-as években. 1765-ben készült oszlopos, oromzatos főoltára a tatai asztalosműhelyből származik, kétoldalt angyalok szobra díszíti. Oltárképe Szentháromság a feltámadt Krisztus előtt térdelő Szűz Máriaival, a földön Assisi Szent Ferenc és Szent János evangélista alakjával. Tabernákulum Homoray Béla veszprémi oltárépítő munkája 1932-ből. A mellékoltárokat 1766-ban állították – jobbról Pádúai Szent Antal, balról a Szent Család képével. Az oltárképek Johann Norbert Baumgartner bécsi kapucinus festő munkái. A jobb oldali mellékoltár menzáján, azaz vízszintes részén ovális keretben Szent Félix, a bal oldalon Brindisi Szent Lőrinc XVIII. század második feléből származó olajképét helyezték el. A szembe miséző oltárt és tartozékait Bardón Alfréd készítette. A hajóban a rendház emeletéről nyíló elegáns barokk intarziás, üvegezett oratórium található, alatta barokk oltár Assisi Szent Ferenc képével, amelyet Feszty Masa festett

1948-ban. Az oltár mellett egy vörösmárvány tábla emlékeztet az 1848-ban meggyilkolt Lamberg Ferenc Fülöpre. A Szűz Mária-kápolnában a barokk oltárépítmény által keretelt festett üvegablak Máriát holdsarlón ábrázolja. Bécsi munka 1880-ból. A hajóban konzolokra állítva látható Assisi Szent Ferenc, Avilai Szent Teréz és a feltámadt Krisztus XVIII. századi fa szobra. A templom díszé egy XVIII. századi Kálvária olajkép is. A keresztelőkút, fedelén Jézus megkeresztelése szoborjelenettel, a padok és a szentély stallumai 1880-ban kerültek a helyükre. Az orgona a budapesti Rieger cég gyártmánya 1907-ből. Sekrestyében díszes szekrény áll gazdagon faragott oromzattal, középső ajtaján Kálvária relieffel. A tatai asztalosműhelyben készítették 1874-ben. Felszereléséhez tartozik egy 1842-es aranyozott ezüst úrmutató, Georgius Goszman pesti ötvös jegyével. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (71-72.), ENTZ – SISA 1998 (105.)

Szent Kereszt plébániatemplom

Magyar templom

Köztársaság tér

Kétfelől meredek, részben támfallal erősített magaslaton áll az egykori Magyar, Tót és Uri utcák találkozásánál. 1887-88-ban épült Mór középkori plébániatemplomának helyén, nyugati tornyának felhasználásával. Plébánosát a pápai tizedjegyzék említi 1333-35-ben, a templom első említése 1484-ből származik. A török korban a reformátusok használták, majd 1696-ban Hochburg János visszaadta a katolikusoknak. A mai templomot Havranek Ferenc budapesti építész tanár és Aranyi műépítész tervei alapján Csáder Ferenc székesfehérvári vállalkozó építette. 1892-ben szentelték fel. • Háromhajós, neogótikus, keletelt templom homlokzat elé lépő, körülbelül az első emeletig középkori, gúlisasakos toronnyal. Szentélye sokszögzáródású. Az épület körüli temetőt a XVIII. század végén már nem használták. Hosszháza négyszakaszos keresztboltozatos, a mellékhajókban poroszsüveg-boltozatos karzat, a nyugati oldalon ugyanilyen orgonakarzat húzódik. Ablakai Szántay és Szabó budapesti üvegfestők műhelyében készültek 1911-ben. A szentélyzáródásban lévő szecessziós Utolsó ítélet falkép Stein János műve. A neogótikus főoltár, egy mellékoltár és az ambo Kelemen Márton győri építész és szobrász alkotása. A padok 1891-ben készültek. Orgonáját a budapesti Rieger-műhelyben építették 1900-ban. Szembemiséző oltárát Bardol Alfréd készítette az 1970-es években. Felszereléséhez tartozik egy aranyozott ezüst úrmutató bécsi ötvösjeggyel, 1753-ból. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (73.), ENTZ – SISA 1998 (106.)

Szent Vendel-kápolna

Széchenyi utca

A városból Árkpuszta felé vezető út mentén, szabadon álló, egyhajós, egyenes záródású téglalap alakú historizáló építmény, bádoglemezzel borított huszártoronnyal, a hajó felett nyereg-, a szentély felé kontyolt nyeregtetővel, a félköríves bejárat fölött nyitott harangtoronnyal. 1746-ban az állatpestis elleni fogadalmi kápolnaként építette Wéber József és felesége Mária, Szent Lénárd és Szent Vendel tiszteletére, az állatpestis elhárítását remélve. • Oltárképe Szent Vendelt ábrázolja. A belsőt díszíti Szent Vendel XIX. században készült fa szobra is. A kápolna mellett gótizáló lábazon álló kőkereszt a XIX. század második felében készült. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (76.), ENTZ – SISA 1998 (106.)

Szent Rókus-kápolna

Szabadság tér

Szabadon álló, egyhajós, támpillérekkel ellátott neogótikus kápolna. Hegyes sisakos tornya a homlokzat bal oldalán áll. Neogótikus stílusban épült a XX. század elején. Előtte német feliratú vörösmárvány talapzaton kőkereszt áll, amely 1901-ben készült.

ENTZ – SISA 1998 (106.)

Szent Orbán-kápolna

Szőlőhegy

A Kecse-hegy gerincén, szabadon álló, egyhajós, későbarokk kápolna. Épült 1794-ben gróf Lamberg Ferenc Fülöp utasítására. A gróf halála után özvegye, báró Luzsénszky Borbála egy oltárképet adományozott a kapucinusoknak. A kép tökéletes másolata volt az 1739-ben Innsbruck városa által Mária Teréziának adományozott Segítő Szűz Mária-képnek, amelyet az uralkodó később a grófnőnek ajándékozott. Mivel a másolatnak nyoma veszett, az illetékesek kénytelenek voltak azt egy kevésbé értékes alkotással pótolni.

<http://www.geszlerpince.hu/latnivalok-moron-es-kornyeken/szent-orban-kapolna>

Lamberg – Szécsen-kastély

Szent István tér 5.

A város központi terének keleti oldalán, szabadon álló egyemeletes barokk kastély gazdag homlokzati és tömegtagolással. Az orteneggi és ottensteini Lambergék móri birtokaikat két házasság révén szerezték a grófi rangra emelkedett Haas-Hochburg famíliától. Az uradalmat 1752-ben öt leányági leszármazott között osztották fel, ezek egyike volt a Lamberg-család. A kastélyt Fellner Jakab építette 1762-65-ben Lamberg Ferenc Antal számára. A munkálatok 1762-es megkezdéséről és azok folyásáról Seidel Ignác krónikájából értesülhetünk. Ebből tudhatjuk, hogy egy 1763. júniusi földrengés következtében az épület erősen megsérült, a munkálatokat szüneteltetni kellett. Véglegesen 1766-ban készült el. Az 1810-es földrengés újabb károkat okozott. Az első emeleti rész és két oldalszárny megsérült. A kastélyparkban 1803-ban két kapucinus rendi mester, Frater Guido és Frater Eugenius kis grottát, cseppkőből készült mesterséges sziklabarlangot alakított ki a szivattyús kútház oldalában. Ebben a parkban fakadó forrás által táplált kis vízesés csordogált, amely egy tavacskába ömlött. Mellette vörösmárvány ülőpadot helyeztek el. Szintén ők alkották meg a forrás táplálta vörösmárvány szökőkutat. Ugyanebben az évben kezdődött a kert angolkertté alakítása. Ekkor telepítették a fasort a kastély és a kút között. Lamberg Ferenc Antal halála után birtokait fivérének, Lamberg Ferenc Józsefnek fia, Fülöp József gróf örökölte. Ő ténylegesen 1798-ban vette át az uradalmat, amelyet addig Ferenc Antal özvegye, nádasdi és fogarasföldi Nádasdy Mária Terézia grófnő kezelte. A gróf 1807-ben elhunyt, az uradalom gazdálkodását 1826-ig özvegye, luzsnai és regliczei Luzsénszky Borbála bárónő irányította. Ekkor fia, az 1815-ben Móra költözött Ferenc Fülöp gróf vette át a birtokot. Ferenc Fülöp altábornagy 1848. szeptember 25-én királyi biztosi és az országban állomásozó minden katonai erő feletti főparancsnoki kinevezést kapott. Szeptember 28-án a pesti hajóhídon az uralkodóház és a nemzet közötti közvetítő szándékát félreértő forradalmi tömeg felkoncolta. A kastélyt legidősebb lánya, Ernesztina örökölte, aki temerini gróf Szécsen Antal felesége volt. 1850-ben kötött házasságuk révén a móri birtokok és a kastély a Szécsen család tulajdonába kerültek. A gróf 1896-ban bekövetkezett halála után örököse fia, Miklós lett. Ő 1930-ban hunyt el. A birtok fiára, az ifjabb Miklósrá szállt. Szécsen Miklós 1945. március 18-án Móra az oroszok áldozata lett. A kastélyban a II. világháború után szociális otthont rendeztek be, 1970-től pedig falai között városi könyvtár működik. Az épület 2006 óta muzeális kiállítóhelyként és kulturális központként is funkcionál. • A főépülethez U alakban egy-egy földszintes mellékszárny csatlakozik. Fő- és hátsó

homlokzatának kiképzése azonos, egy közép- és két szélső rizalittal, oldalhomlokzatai rizalitosak, az épület manzárdtetős. A középrizaliton egykor a bejárat felett öt kőkonzolon álló nyugvó kőlemez-előtető húzódott egykor, amelyet a hátsó homlokzati erkélyhez hasonlóra cseréltek. A földszinti főbejárat ajtaja felett öt kőkonzolon nyugvó vasrácsos emeleti erkély látható. A földszintet kovácsoltvas ablakosarak teszik még díszesebbé. A homlokzat sávós díszítésű, a hátsó homlokzat teljes hosszában kocsifelhajtóval ellátott terasz húzódik, középen faragott kőből készült lejáró vezet a parkba. A főépület és az oldalszárnyak által közrezárt elülső díszudvart az utcafront felől barokk téglakerítés övezi, két, kővázakkal díszített nagykapuval, amelynek két oldalán egy-egy kisebb kapu húzódik. A kapu és a földszintes szárnyak közötti részben a kerítéshez épített szimmetrikus elrendezésű kis, manzárdtetős kapusházak állnak. Az udvarban barokk ívű medencét helyeztek el. A kert szélén három barokk oromzatos, illetve kontyolt tetejű gazdasági épület áll. A főépület belsejében az ajtó- és ablakkeretek eredetiek, a címerek viszont elvesztek. A termek eredetileg gazdag festésből néhány rokokó falfestmény-töredéket sikerült feltárni. A földszinti díszterem mindkét oldalán két-két kerti szalon kapott helyet. Az emeleti díszterem mennyezeti festése teljesen megsemmisült. A díszteremtől jobbra lévő szoba női szalon volt. A főépületben a grófi család lakott, az egyik mellékszárnyban a konyhát és a gazdasági helyiségeket, a másikban a személyzet helyiségeit helyezték el. A kastélyt 1977-ben felújították. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (74-75.), ENTZ – SISA 1998 (106.), VIRÁG 2005. (117-119.)

(Hochburg) – Luzsénszky – Trauttenberg-kastély

Szent István tér 6.

Jelenleg városháza. A város központi terének déli oldalán álló, egyemeletes, U alaprajzú, egytraktusos, kontyolt nyeregtetős épület. Helyben Lánchos kastélynak is nevezik az előtte húzódó lánckerítés okán. Építtette a Luzsénszky-család az 1790-es évek elején, valószínűleg a Hochburgok által egy évszázaddal korábban emeltetett kúria felhasználásával. Stílusa tükrözi a kor átmeneti stílusjegyeit, klasszicizáló későbarokk (copf) elemek jelennek meg rajta. A kastélyt 1810-ben többször is nagy erejű földrengés rázta meg, Luzsénszky né Berényi Erzsébet is megsérült. 1815-ben még komolyabb földrengés pusztított, ekkor szinte újjá kellett építeni a rezidenciát, amelyet Georg Ilsinger tervei alapján renováltak. A báró halála után fia, Luzsénszky József György tábornok lett a kastély és a birtok tulajdonosa. 1822-ben történt elhunytával fia, Károly kancelláriai titkár lett az örökös. A bárói család móri ága Luzsénszky Károly cs. kir. kamarás 1872-ben bekövetkezett halálával kihalt. Az uradalmat a család oszgyáni ága örökölte. Miután 1908-ban az ezen ágból származó Luzsénszky István is elhunyt, a birtok egyre inkább eladósodott. Mórta az eörményesi és karánsebesi Fiáth, a báró Trauttenberg és a zichi és vásónkeői Zichy családok szerezték meg. 1920-ban már a kastély is a báró Trauttenberg család tulajdona volt. A Tanácsköztársaság alatt iskolai célokra akarták lefoglalni és átalakítani. Később vármegyeháza, majd iskola lett. 1945 után járási tanács, járási hivatal és városi tanács háza kapott otthont falai között. • Két kosáriréses, vörösmárvány keretelésű kocsibehajtóval rendelkezik, a bal oldalin két címer látható, a jobb oldalin gótizáló copf ajtószárnyak. Középen 3 páros oszlopon triglifés párkány hordozta kőbábos vörösmárvány erkély húzódik. Az épület két végén U alakban hátranyúló rövid szárny helyezkedik el, a belső oldalon hengeres lépcsőtornyokkal. A hátsó homlokzat teljes hosszában a földszinten és az emeleten 9 árkádos folyosót alakítottak ki. A bal oldali kocsibehajtóban hatszögű szignált padlókocka látható: Georg Ilsinger 1815. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (75.), ENTZ – SISA 1998 (108.), VIRÁG 2005 (120-121.)

volt Járásbíróság, község háza, tűzoltóság

ma Járási Hivatal

Szent István tér 1-2.

Szabadon álló, négyzet alaprajzú területen, három udvar körül elhelyezett épületszárnyakkal, emeletes főszárnyból és földszintes mellékszárnyakból álló, kontyolt nyeregtetős épületegyüttes. Épült 1908-09-ben. Homlokzatait vakolt felületben megjelenő klinkertégla architektúra jellemzi. A klinkertégla burkolat az épület lábazatát, sarkait, egymás fölötti ablakkeretezéseit egybefogja, kiemeli a főpárkányt. Az architektúra átfordul az udvari homlokzatokra, a földszintes mellékszárnyakon egyszerűsített formában jelenik meg. A főhomlokzaton a funkcióból eredően attikával lezárt kettős bejáratot alakítottak ki, manzárdtetős sarokrízalitja zárterkélyes, fiatornyos. Síkmennyezetes belső terei stukkódíszesek, nyílászárói XIX. század elejiek. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (74.), ENTZ – SISA 1998 (108.)

volt Takarékpénztár

ma rendőrség

Szent István tér 8.

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, alápincézett, földszintes, középrizalitos, historizáló épület, alacsony manzárdtetős, a rizalit fölött magasabb formájú tetővel. Épült az 1870-es években. A középrizalit három, félköríves nyílása közül a középső, maszkos zárókövel ellátott, a bejárat. A homlokzat többi nyílása vízszintes záradékú, a kovácsoltvas rácsos ablakok fölött konzolpáron álló timpanonos szemöldökök láthatók. A hátsó homlokzathoz kovácsoltvas kerítés csatlakozik. Alaprajzi elrendezése kéttraktusos. A dongaboltozatos pince fölött az épület belseje átalakított, a földemeletet álmennyezetek takarják, ahol nem, ott teknőboltozat és stukkódísz látható. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (75.), ENTZ – SISA 1998 (108.)

Schindele-ház

Bajcsy-Zsilinszky utca 10.

Részben szabadon álló, téglalap alaprajzú, egyemeletes, kontyolt nyeregtetős lakóház. Korábbi épület felhasználásával épült a XVIII. század végén. 1810-ben földrengés rongálta meg, de 1829-ben már újjáépítve állt. 1851-ben Chomát József és felesége birtokában volt. 1901-ben Schindele Antal és József vásárolta meg. A XX. század folyamán többször átépítették, a földszinti bolthelyiségeket az I. világháború után szüntették meg. Belsejét jelentősen átalakították az új használat számára, jelenleg bankként működik. • A szimmetrikus elrendezésű homlokzat középrizalitjának földszintjén kosáriréses, kerékvetős, süttői vörös mészkő kapukeretet alakítottak ki. A félköríves, kőkeretes kapunyílás fölötti rizalitet vakolatkváderezés emeli ki. A földszinten 4 boltozott helyiség található, 2-2 boltszakaszos csehsüvegboltozattal, emelete síkfödémes. Az épület alatt hatalmas méretű, azon túlnyúló, boltozott pince húzódik, amelynek előterében nagyméretű bálványos prés áll, rajta felirat: Schindele, 1907. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (69.), ENTZ – SISA 1998 (109.)

volt Lamberg-pince

Hársfa utca 10.

Szabadon álló, T alaprajzú pince-présház, a szőlőhegy felől földszintes, oromfalas, nyeregtetős, az utca felől erre merőleges, emeletes, kontyolt nyeregtetős szárnyal. Épült a XVIII. század második felében. Szemöldökgyámos, kőkeretes pincebejárata az utcafront felőli szárnyban nyílik, a rizalitszerű

épületrész sarkait, a profilos osztó- és főpárkányba golyvázódó tükrös saroklizénák emelik ki, az emeleten két kosárirves záradékú szalagkeretes ablak látható. Nyílászárói a XVIII. század második feléből származnak. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (71.), ENTZ – SISA 1998 (109.)

Szent Sebestyén-szobor

Kapucinus tér

Az egykori Járásbíróság épületének oldalán, kovácsoltvas ráccsal körülkerített területen áll. A pestisjárvány elmúlásának emlékére készült 1739-ben, ahogy arról a kronosztikonos felirat is tanúskodik. A vértanú pestisszent alakja korinthoszi fejezetes oszlopon áll egy fatörzshöz kötözve, testébe fúródott nyílvevesszőkkel. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (72.), ENTZ – SISA 1998 (110.)

Nepomuki Szent János-szobor

Kapucinus tér

A kapucinus templom előtt álló, kihasasodó posztamensre helyezett fehér mészkő szobrot Hochburg Domonkos özvegye állíttatta 1746-ban. Az alkotást ötágú csillag alakú kőballusztetes vörösmárvány korlát veszi körül. Feje körül lángnyelves csillagkoszorú látható. Az alkotás a püspököt fején biréttal, kezében kereszttel és pálmaággal ábrázolja. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (72.), ENTZ – SISA 1998 (110.)

Szent Flórián-szobor

Kapucinus tér

A kapucinus templom előtt, kovácsoltvas ráccsal körülkerített területen, felfelé szűkülő, párkánnyal és lábazattal tagolt, négyzet alaprajzú posztamensen álló fehér mészkő szobor. Eredetijét báró Luzsénszky Erzsébet állíttatta 1768-ban. A ma látható alkotás Luzsénszky Károly megrendelésére készült 1844-ben. A római legionárius öltözkéiben álló alak egyik kezében zászlót, másikban dézsát tart, amellyel a lábánál álló égő házat oltja. Műemlék.

BARDOLY – HARIS 2008 (72.), ENTZ – SISA 1998 (110.)

Borpincék

Pince utca 12., 14., 16., 18., 20.,

A városközponttól északkeleti irányban, a szőlőhegy oldalában, a hegy felé hátoldalukkal néző, egymáshoz közel épített, zárt sorú beépítés hatását keltő épületsor. A legkiemelkedőbb ezek közül a 14. számú, 1840 körül épült egyemeletes, klasszicista pince. Főhomlokzatát négyoszlopos, timpanonnal zárt portikuszos előcsarnok jellemzi, hegy felőli homlokzatán ez előcsarnok nélkül, architektúraként jelenik meg. A nagy hagyományú móri szőlőtermelés és borászat emlékeit őrző épületegyüttes. Népi műemlékek.

BARDOLY – HARIS 2008 (74.)

Felhasznált irodalom

- BARDOLY – HARIS 2008 Bardoly István – Haris Andrea: Magyarország műemlékjegyzéke. Fejér megye. Budapest, 2008, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal.
- ENTZ – SISA 1998 Entz Géza – Sisa József (szerk.): Fejér megye művészeti emlékei. The Historic Monuments of Fejér County. Székesfehérvár, 1998, Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézet – Szent István Király Múzeum. (= Szent István Király Múzeum Közleményei A sorozat 34. kötet)
- TAK 2017 Településképi arculati kézikönyv. 2017.
- VIRÁG 2005 Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon. 3. kötet. Fejér megye kastélyai és kúriái. Budapest, 2005, Fo-Rom Invest.